

Plan van aanpak en planning projecten

regio deal Noardwest Fryslân - lijn 2B Ondernijning

Definitie ondernijning

Graag leggen we middels onderstaande definitie uit wat Ondernijning inhoudt:

“Criminelen maken voor illegale activiteiten gebruik van legale bedrijven en diensten. Hierdoor vervagen normen en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Dit effect noemen we ondernijning. Het is cruciaal om onderscheid te maken tussen georganiseerde misdaad en ondernijning. Ondernijning heeft betrekking op de schadelijke maatschappelijke effecten van georganiseerde misdaad. De aanpak daarvan is een primaire verantwoordelijkheid voor het (lokaal) bestuur.”

Convenantstekst

2B Aanpak Ondernijning

- Onderzoek om het informatiebeeld te versterken.

Een specialistenteam bestaande uit analisten/data-analisten/controleurs OOV en Boa's gaat aan de slag. Er wordt een team opgeleid voor controles (o.a. bedrijventerreinen en vakantieparken) om beter zicht te krijgen op malafide praktijken, inzetbaar in de regio.

- Samen met onze partners het ontwikkelen en testen innovatieve controle- en onderzoeksmethoden. Bijvoorbeeld op het gebied van Artificial Intelligence, drones of digitale hekwerken. Vanuit de toolbox wordt vervolgens gekeken of de nieuwe technologieën voldoende functioneren om op bijzondere plekken zoals een onoverzichtelijk havengebied extra controle en toezicht te kunnen uitvoeren.
- Met slimme investeringen in zorg- en preventiestructuren wordt voorkomen dat jongeren de overstap naar het criminele circuit maken. Hiervoor zet de regio in op o.a. het project Jonge aanwas: onderdelen uit het programma Preventie met gezag worden uitgerold over de gehele regio. Daarnaast wordt in het kader van preventie rioolwateronderzoek uitgevoerd in samenwerking met Wetterskip Fryslân.

Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Er is een aangescherpt ondernijningsbeeld ontwikkeld.
- Er zijn 3 innovatieve controle en onderzoeksmethoden ontwikkeld en getest.
- Er is geïnvesteerd in zorg- en preventiestructuren.

Programmaplan, vastgesteld 23 april 2024.

Programmaonderdeel 2B Ondernijning zal bestaan uit een kernteam 2B Ondernijning, waarvan gemeente Harlingen trekker wordt. Het kernteam Ondernijning bestaat uit een adviseur Ondernijning/Veiligheid van elke gemeente.

De 1e fase van programmalijn 2B Ondernijning bestaat uit een onderzoek en een plan van aanpak voor de drie projecten. Voor uitvoering van het onderzoek en totstandkoming van het plan van aanpak zal waarschijnlijk een bureau moeten worden ingeschakeld. Het kernteam Ondernijning zal een opdracht beschrijven dat kan dienen om uitgezet te worden naar een deskundig bureau. Voor het inhuren van een bureau voor het onderzoek en het opstellen van een plan van aanpak is € 250.000 beschikbaar.

Ter aanvulling, het budget voor het onderzoek en plan van aanpak is nog niet gebruikt. Het onderzoek wordt op dit moment kosteloos uitgevoerd door het RIEC. Tot op heden is er nog geen noodzaak om aanspraak te maken op het budget voor het plan van aanpak.

In de 2de fase worden de projecten zoals Specialistenteam, Innovatieve controle- en onderzoeksmethoden, Preventie uitgevoerd. Per project zal een projectleider worden benoemd. Bij voorkeur worden de drie projecten verdeeld over de regiopartners. De bemensing hiervan moet nog worden besproken. Voor fase 2 is € 1.750.000 beschikbaar.

Begroting lijn 2b ondernijning

Regiodeal Noordwest Fryslân		Programma-plan					
Programmalijn		Begroot	Rijk	Provincie	Waadhoeke	Leeuwarden	Harlingen
2	Kwaliteit van leven	15.900.000	8.000.000	1.169.980	416.667	4.708.421	1.604.933
2a	Vitale kernen	13.900.000	6.750.000	1.169.980		4.541.754	1.438.266
2b	Ondernijning	2.000.000	1.250.000		416.667	166.667	166.667

2B Ondernijning		Uitvoerder	Kosten	Rijksbijdrage	Cofinanciering
Aangescherpt ondernijningsbeeld		Harlingen	100.000	0	100.000
Specialistenteam voor controles + opleiding		Harlingen	250.000	183.333	66.667
Ontwikkeling tools		Harlingen	150.000	150.000	0
3 Pilots - 1 haven van Harlingen + evaluatie		Harlingen	850.000	433.333	416.667
Evaluatie		Harlingen	50.000	50.000	0
Project jonge aanwas		Harlingen	450.000	283.334	166.666
Rioolwateronderzoek (Wetterskip)		Harlingen	150.000	150.000	0
TOTAAL			2.000.000	1.250.000	750.000

Projecten en planning

Ondermijningsscan

- Wat: Het laten uitvoeren van een breed, maar concretiserend verdiepend onderzoek naar de ondermijningsproblematiek (heden) en kwetsbaarheden (toekomst) in het gebied van de regiodeal.
- Waarom: In de afgelopen jaren zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en beelden opgeleverd die op hoofdlijnen een indruk geven van wat er (mogelijk) speelt in de regio op het gebied van ondermijnende criminaliteit. De gemeenten hebben behoefte aan een verdere inkleuring én verdieping van deze beelden. Wat valt er te zien op de 'ondermijningsfoto' van het gebied – welke problematiek speelt er? Welke gelegenheden doen zich voor en spelen criminelen in de kaart? En wat kun je daar als lokale overheid tegen doen, als gemeente zelf of in samenwerking met andere (overheids)partners?
- Wie: projecttrekker is Marjolein Hogeveen/ Aletta Kalma, gemeente Harlingen/Leeuwarden
- Hoe: RIEC voert onderzoek uit
- Wanneer:
 - o Feb: plan van aanpak Ondermijningsscan bespreken met RIEC
 - o Mrt: plan van aanpak / opdracht RIEC bespreken in stuurgroep RIEC
 - o Jun: oplevering resultaten
- Kosten en financiering:
Geen kosten aan verbonden.

Pilot Regiomonitor – onderdeel Innovatieve onderzoeksmethoden

- Wat: Met deze pilot willen we het product RegioMonitor van het bedrijf Pandora Intelligence testen. Voor ieder van de bedrijven op een bedrijventerrein of in een regio maakt de RegioMonitor een gestructureerde casus aan. In die casus verzamelt de RegioMonitor gegevens over het bedrijf en het handelen van dat bedrijf.
- Waarom: In de strijd tegen ondermijning is het gebruik van data onmisbaar. Door gegevens van verschillende overheidspartijen met data uit open bronnen te combineren krijgen we inzicht in de verbanden die anders verborgen blijven. De RegioMonitor analyseert geautomatiseerd gegevens uit open- en semi-open bronnen om signalen van (kwetsbaarheid voor) ondermijning te herkennen en die onder de aandacht te brengen. De signalen geven de gemeente inzicht in opmerkelijkheden over bedrijven en overzicht van verbanden tussen bedrijven.
- Wie: projecttrekker is Marjolein Hogeveen gemeente Harlingen
- Hoe: Eerst pilot draaien, dan beoordelen of gewenste meerwaarde heeft en eventuele vervolgoopdracht verstrekken.
- Wanneer: maart – mei '25, besluit bestuurstaafel 2 april 2025
- Kosten en financiering:
€ 5000,-, bijdrage cofinanciering Harlingen

Rioolwater onderzoek

- Wat: Onderzoek naar middelengebruik in de regio, periodiek herhalen
- Waarom: Meer inzicht in problematiek, resultaten worden onder andere gebruikt in kader van preventie / aanpak jonge aanwas.
- Wie: projecttrekker is Jennifer Etoré, gemeente Leeuwarden
- Hoe: Uitvoering door Wetterskip Fryslân
- Wanneer:
 - o Start: 2025
 - o Periodiek: herhalen in 2026, 2027 en eind 2028
- Kosten en financiering:

Voor het rioolwateronderzoek staat € 150.000,- opgenomen in de begroting.
€ 3000,- cofinanciering door provincie (per gemeente € 1000)

Interventieteam/specialistenteam

- Wat:

In het kader van de Regiodeal Noordwest-Fryslân is het voornemen om een interventieteam op te richten, gericht op het signaleren van ondermijning en het bestuurlijk aanpakken van overtredingen.
- Waarom:

Het team wordt opgericht en opgeleid voor het organiseren en uitvoeren van (integrale) controles op het gebied van complex bestuurlijke handhaving en het signaleren van ondermijning. Daarbij gaat het team aan de slag om fenomenen, branches en specifieke gebieden inzichtelijk te krijgen. Daar waar nodig kunnen zij interventies plegen.
- Wie:
- Hoe:
- Wanneer: ON HOLD, op dit moment zijn de regiopartners met elkaar in overleg op welke wijze we interventies willen plegen en op welke thema's. Daarbij is er nog geen overeenstemming over het oprichten van een Interventieteam.
- Kosten en financiering:

In begroting staat hiervoor € 250.000 + € 100.000 (verschuiving van Ondermijningsscan naar interventieteam) geraamd.

Project zorgfraude

- Wat: dit is een nieuw project. In maart staat een overleg gepland met betrokken collega's uit het sociaal domein op gebied van contractmanagement, strategie en toezicht.

Dit onderwerp heeft ook een verband met lijn 2a, project Innovatie in de zorg. We bespreken met beide teams hoe we dit project gaan opzetten.

Preventie met gezag - Jonge aanwas

- Wat:
Met het project Preventie met Gezag – Jonge aanwas willen wij voorkomen dat jongeren in aanraking komen met criminaliteit of er verder in afglijden. We moeten nog verder uitwerken welke onderdelen we willen inzetten. Uitgangspunt is aansluiten bij en versterken van de inzet die hier nu al op gepleegd wordt, zoals Opgroeien in kansrijke omgeving, werkgroep Middelengebruik, etc. en daar extra inzet op te plegen.
- Waarom:
Met slimme investeringen in zorg- en preventiestructuren wordt voorkomen dat jongeren de overstap naar het criminele circuit maken. Hiervoor zet de regio in op o.a. het project Jonge aanwas: onderdelen uit het programma Preventie met gezag worden uitgerold over de gehele regio.
- Wie: projecttrekker Sippie Boelens, gemeente Waadhoeke
- Hoe: projectgroep opzetten, projectplan maken, wellicht inhuren bedrijven/fte
- Wanneer:
 - o 2025: Projectplan gereed
 - o 2026 – 2028: uitvoeren Preventie met gezag – jonge aanwas
- Kosten en financiering:
€ 450.000,- , de financiering voor dit project moet nog worden uitgewerkt.

Pilot Innovatieve controle- en onderzoeksmethoden

- Wat:

Samen met onze partners het ontwikkelen en testen innovatieve controle- en onderzoeksmethoden. Bijvoorbeeld op het gebied van Artificial Intelligence, drones of digitale hekwerken. Vanuit de toolbox wordt vervolgens gekeken of de nieuwe technologieën voldoende functioneren om op bijzondere plekken zoals een onoverzichtelijk havengebied extra controle en toezicht te kunnen uitvoeren.

Pilot Regiomonitor maakt hier onderdeel van uit.
- Waarom: efficiëntere manier van onderzoeken en toezicht houden
- Wie: Projecttrekker Marjolein Hogeveen, gemeente Harlingen
- Hoe:
 - o 3 pilots uitvoeren: pilot Regiomonitor, nog 2 pilots benoemen.
 - o 2 andere pilots komt een projectvoorstel op bestuurstafel, wordt uitgewerkt.
- Wanneer:
 - o Pilot Regiomonitor, testfase maart – mei '25, eventueel vervolg komt aparte aanvraag voor op bestuurstafel
 - o Pilot AI systeem scheepsdetectie op bestaande camera's: 2025 start pilot (testfase is gratis), bij positieve resultaten vervolg
 - o 3de pilot nog mee starten
- Kosten en financiering:

Vervolg Pandora: € 50.000 per jaar, 3 jaren € 150.000

Scheepsdetectie (Camera, AI): 4 jaren: € 39.600 (per camera)

De kosten voor de pilots worden gefinancierd uit bijdrage Rijkssubsidie

In de begroting is voor de ontwikkeling van tools € 150.000 opgenomen. Voor de pilots zelf is € 1.000.000,- begroot.

Evaluatie 3 pilots Controle en onderzoeksmethoden

Planning

Project	1 ^e helft 2025	2 ^e helft 2025	2026	2027	2028
Ondermijningsscan	X				
Rioolwateronderzoek	X		X	X	X
Team zorgfraude		X			
Interventie- /specialistenteam/ ON HOLD					
Preventie met gezag – Jonge aanwas - Projectplan - Uitvoering		X	X	X	X
Innovatieve onderzoeksmethoden - Pilot Regiomonitor - Camera/AI - 3 ^{de} pilot	X	X	X		